

Slovensko slovstvo.

* Jezičnik, XXI. leto. Knjiga Slovenska v dobah 16., 17. veka. Spisal prof. J. Marn. Natisnil in založil Rudolf Milic 1883.

Ta knjiga obsega na 68 straneh vélike osmerke po „Učit. Tovarišu“ priobčene razprave iz slovstvene zgodovine dveh jako znamenitih stoletij, znamenitih posebno zato, ker se je tudi pri nas bil boj za vero in krivo vero. Premagali so, hvala Bogu! naši vrli predniki; nismo bili vpreženi pod trdi jarem pogubonosnega protestanstva. Zgodovina tega časa se je dolgo krivično zasukovala — v slavo protestanstvu. V novejšem času, zlasti kar je veleučeni Janssen s svojimi neovrgljivimi, po virih nabranimi dokazi stopil na dan, nam se čedalje bolj vtrjuje nada, da bomo slednjič izvedeli resnico in da se bo moralo marsikaj zbrisati iz povestnice, kar se je do zdaj celó neizvedeni mladini zoper katoličanstvo pripovedovalo. Tudi pri nas so se zlasti v slovstvu nasprotni možje hvalili, katoliški pa prezirali. Zato moramo biti gosp. prof. Marnu hvaležni, da nam je — čisto objektivno po knjigi, kakor je njegova navada — pokazal ta kritični čas v drugačni luči, kakor se sicer rado godi.

Posebej opozorimo na „predgovor“ ter z vrlim gosp. pisateljem želimo, „da, kakor se dandanes iz pravih prvotnih virov marljivo pojasnuje državna in cerkvena zgodovina tedanje dobe, nikakor ne v sramoto katolikom; tako naj uže tudi v književni posije nam ljuba resnica!“ — Prodaja se v Katoliški bukvarni v Ljubljani po 60 kr., po pošti 65 kr.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Prvo je bilo, ko sem prišel na brod, da sem odložil svojo prtljago na varen kraj; potem pa sem hitel, poiskati si telesnega okrepčanja, katerega sem bil uže jako potreben. Parnikova kuhinja je imela na razpolaganje prav okusna topla jedila; pri mali privatni krčmi pa je bilo na prodaj: vino, pivo, rakija, kruh, sir, salame itd., tedaj: „najboljše jedi za lačne ljudi“. K sreči stal sem tudi še z gosp. financ-ministrom v prijaznosti, toraj je bil tudi želodec kmalu vtolažen.

Med tem se je površje parnikovo vedno bolj polnilo z romarji; dohajali so drug za drugim tudi naši slovenski rojaki. Vreme je bilo prelepo; morje tiho-pokojno; solnce zahajalo je v rajski krasoti, in kmalu pričelo se je mračiti. Razgled nazaj tje na Jakin bil bi pa kakemu slikarju za večerno študijo prav neprilicno-izvrsten predmet, tembolj, ker ga je kmalu blede mesečina čarobno osvetljevala. Vkljub temu pa nam ločitev od slaboglasnega Jakina kratkomalo ni bila težka. Ko je dovaževanje romarjev prenehalo, dalo se je zdajci povelje za odhod, sidra potegnili so se z velikim ropotom iz dna morske globočine, „lukamatija“ zabrlizgal je; kolesi pričeli ste svoje trudno delovanje, in parnik zavozil je vèn v neizmerno morsko planoto. Pokrižali smo se, ter iz dna srca prosili si od Boga srečen pot. Za razgled nazaj na Jakin in italijansko zemljo nam ni bilo več mar; temveč pa smo kramljali prijatelji med seboj v prijaznih razgovorih. Kmalu vendar oglasili ste se tudi trudnost in zaspanost, toraj je vsakdo gledal,

kje bi našel magar koj na tleh parnikovega površja malo prostora za sedež, ter za nočni počitek.

Česar na vsem našem potovanji tje in nazaj gredé še ni bilo čuti, zgodilo se je zdaj: iz zgornjega parnikovega površja zadonelo je naenkrat izvrstno slovensko petje, ki je neizrečeno lepo odmevalo tje po neizmerni morski planoti. Naši pevci bili so zdajci obdani, pa tudi občudovani od radovednih Poljakov. Moja malenkost se petja ni vdeležila; nisem bil dobro za rabo, pa tudi preveč utrujen. Prijazna Goričanka Marija Badalič priskrbela mi je bila na doljnem površji mali stolič (Feldsessel); na njem sedel sem prijetno počivaje in poslušaje prelepo naše petje dotlej, dokler me trudnost ni zazibala v sladko spanje. Kako dolgo je trajal ta moj počitek, ne vem; ko pa sem se probudil, se v prvem trenutku nisem mogel zavedeti, kje da sem in kaj se godi z menoj in okrog mene. Menil sem, da sanjam. Nad sabo videl sem razpeto čisto-jasno nebo, na katerem je v nepopisljivo svitem blišču migljalo na milijarde zvezd. Na ušesa udarjalo mi je šumenje morskih valov in trudno delovanje parnikovih koles, kar me je tudi hipoma zdramilo, ter sililo mi v spomin besede rajncega O. Jan. Valjavca pesmi:

„Ko noč po morji plajšč razvije,
In zvezdica pri zvezdi sije,
Ko v lučih sinja plan miglja — —“

Tudi druge soromarje zmagal je bil zaspanec; do malega vsak poiskal si je bil bolj ali manj zložen kraj za svoj počitek. Toda poletna noč je kratka; na neizmerni morski planoti pa menda še krajša, in zlasti tam potrjuje se naš pregovor: „O svetem Vid' — se noč in dan vid'“. Kmalu napočil je bil juterni zór, in daljne besede Valjavceve mornarjeve pesmi:

„Ko zvezde se začno srebiti,
Nebó in morje rudečiti,
Ko jasni dan se porodi“,

pregnale so mi bile trudnost. Na vsem parniku pričelo se je bilo kmalu novo, toda zdaj neprijetno gibanje. Dospeli smo bili namreč na pr. na sredo pota naše vožnje med Jakinom in Trstom, in akoravno ni bilo čutiti ne najmanjše sapice, jelo je morje nekako nepokojno vreti, parnik gugal in zibal se je, in to je menda vzrokovalo, da je morska bolezen jela napadati posamezne. Hvala Bogu! da je bilo bolnih še manj, kakor na prevoznji tje gredé; a ene je pa víla bolezen vendar prav hudo. Jaz odnesel sem tudi tabart zdravo kožo, to je, zdrav sem ostal, in sicer še skoraj bolj, ko tje gredé. Za to sem bil pa — brez lastne hvale naj bo povedano — tim rajše na službo onim, ki jih je bolezen napadla. Imel sem še nekaj brinjevca in grenkih kapljic (Lebens-essenz), kar se je oboje, na sladkor nakapljano, potrdilo kot posebno dobro zdravilo. En dokaz! Ravno na onem stoliču, na katerem sem ponoči ene ure tako sladko počival, sedel je takrat, ko je jela bolezen rogoviliti, neki mladi gosp. duhovnik iz Poljskega. Opravljal je ravno brevir. A bled je bil, kot prazna ruta. Na mojo prijazno opazko: „Gospod! Vam gotovo ni dobro“, pritrdil je: „da!“ Ponudil sem mu košček sladkorja, na katerega sem nakapljajal nekoliko grenkih kapljic, kar je rad sprejel in zavžil. Poznejše srečala sva se, in ni se mi mogel dovolj toplo zahvaliti za moje ljubav, zagotavlja me, da ponudeno zdravilo odvrnilo mu je bilo bolezen. K sreči je pa morska nadloga kmalu ponehala.

Okoli 10. ure v gledali smo k desni tje suho zemljo istrijskega Primorja. Akoravno nam ni bilo nobene sile, in nam je bilo jutro minulo naglo in med prav prijetnimi razgovori, pozdravili smo vendar z veselim srcem sosednjo zemljo naše slovenske domovine. Še z